

SLOVENIJA.

List 103.

V torek 25. Grudna

1849.

Slovenija izhaja vsaki teden dvakrat, in sicer vsaki torek in petek. Predplačuje se za celo leto v založnici v Ljubljani 7 gold., za polleta 3 gold. in $\frac{1}{2}$, za ene kvatre 1 gold. in 45 kr. Za celoletno pošiljanje na dom v Ljubljani se odrajuje še $\frac{1}{2}$ gold. Za po pošti pošiljano Slovenijo je celoletno plačilo 8 gold., polletno 4 gold., za ene kvatre 2 gold.

Politiški karakteri.

Mornar, ktir se po širokim morju vozi, potrebuje magnetne igle, ki mu zmiraj zvesto vse štir strane sveta pokaže, nej tud črni oblaki vedro nebo pokrijejo, naj tudi besni viharji mirno morje razdražijo. Mornar gleda vedno na svojo magnetno iglo, in ona ga tud poprej ali kasneje, naravnost ali po ovinkih v zaželjeno barkostajo pripelje — ali ž njim vred kone najde.

Saharskimu popotniku je treba vodivne zvezde, de mu takrat, če besni samum-ve-ter zadni sled steze s peskam zaspe, tisto stran sveta pokaže, v kateri mesto leži, kamor popotva. Če tudi črni oblaki za nekoliko časa ta potni kazavnik zakrijejo, vendar vladarstvo divjega elementa ne terpi dolgo časa. Malo časa prejde, in njegova zvezda sopet pomoli lice, in mu pokaže pravo pot, ki ga vodi k zaželjenemu mestu.

Tako je tudi celimu narodu treba živih magnetnih igel, živih zvezd, ki mu svetlo v nebeski svetlobi na teški in stánoviti poti k slobodi in omiki v jedinim cilju in koncu človeštva, treba je možev, ktiri mu na poti k temu cilju naprej gredo v lepim in slabim vremenu, v miru in v vojski, v vsaki dobi in premembi narodniga življenja. Na take može, na take svoje nepremakljive stebre, nesprenemneče duhove, na take serca, ki so v mnogih burjah in napadih kakor železo okaljene, se rad narod ozira, ter jih posluša in vboga, in srečno prispe ondi, kir mu cvete sloboda in blagostanje.

Oj, blagor tistimu narodu, ktir ima tacih možev, tacih zvezd, ki mu razsvillajo stezo duševniga in politiskiga razvitka. —

Taki moževi se imenujejo politiski karakteri.

Besedo karakter, kakor jo v vsakdanjim življenju rabimo, zaslužijo le tisti, ki se neogibljivo pravih moralnih načel (Grundsätze) v vsih svojih delih derže. Al od tistiga, ki se dosledno (consequent) le po hinavsko obnaša, še nobeden ni rekel, de ima karakter.

Kdor se hvali, da se politike Taleyranda derži, in svoje načela potem, kakšne de so okoljšine, premenuje, ta ni politiski karakter, temuč politiska veterca.

Kdor le na ves glas kriči, in se brez razloga povsod prepira zato, da bi se povsod na njega kazalo, in de bi prazno slavo zadobil, ta ni politiski karakter, temuč politiski ustnež.

Kdor svoje načela in svoje namere berž samo s silo vpeljati želi, brez obzira na obstoječi red, kdor samo punte in prekucije kuje, ni politiski karakter; temuč politiski prekucnež.

Človek vreden častniga imena „politiški karakter“ je liberalen mož, ktir si je po globokim vsestranskim premišljevanju samo take načela postavil, ktire njegovimu narodu in njegovi domovini le v pravo srečo biti zamorejo. Njegove načela, kir so osnovane na rečnih postavah prirode, pa ne na peščenim temelju stranke, ktira gospodari, se nikoli z načeli drugiga politiskiga karaktera ne preperečijo, onedva morebiti zastran pota k cilju nista enake misli, pa obema ravno tisti cilj in konc pred očmi stoji. Od njegovih načel ga ne spreoberne ne žuganje ne obetanje, ne

gospostvo ne ponižanje, ne čast ne ječa, ne prikazni enaka slava, ne sramotna smert na morišu; rajši bi on svojo dušo izdahnul, kakor načela svoje preklical ali pogazil, kir dobro ve, da bo iz njegoviga pepela poprej ali poznej lovor zmage kliti začel.

On ne išče javnih služb, pa on jih tudi ne zaverže, ako se od njega ne tirja, da bi svoje načela spreobernil, pa poprej da bi od njih odstopil bi rajši v nar večim siromaštvu živil. Čista vest mu olajša černo skorjico kruha, in rajši bi bil živ zakopan kakor de bi slišal ljude od sebe govoriti. Glejte človeka, ki drugač govori, in drugač dela. On se pri vpeljanju svojih načel ne posluži sile, in če tudi okoljšine v svoj prid porabi, vendar ni njih suženj, on brani samo pravice naroda, pa ne svojo ali ene stranke korist, on je zmiraj in povsod mož beseda.

Taki može so pač kaj redki, redki kakor bele vrane, in kader tak politiski karakter svoje neogibljivo hrepenenje za narodno srečo in slobodo s svojim življenjem poterdi, bo tudi narod na njega gledal, in po njim ravnal. To je tista čarobna moč, s ktiro so posamezni može brez vsake telesne moči voditelji celiga naroda k visokimu cilju človeštva postali. To je taista moč, s ktiro so Washington in Franklin, Kosciuszko in Lafayette vladali. Le stotletja take poliliske karaktere rode. To so naši visoki izgledi, ktirim približat se truditi moramo. —

Ali tud mi imamo v našim narodu politiske karaktere? Ali imamo tud mi može, ki so v vsaki politiski premembi, v vsaki burji in nevihti, v vsih okoljšinah deržavniga življenja svojim enkrat izrečenim načelam zvesti ostali; narodno slobodo in srečo na vso moč podpirat.

Al imamo mi nek može, na ktire bi se zamogel cel narod kot na svoje izgled ozirat, in po njih se obnašat. Sanjali smo, da imamo dokaj tacih možev, dokler de se nismo v žadni politiski premembi iz teh lepих sanj zdramili. Z žalostjo vidimo, kak so može, ki so popred na čelu naroda stali, zavoljo lastniga dobička, in zavoljo hrepenenja za prazno slavo na postranske pota prišli, in zdaj se za srečne derže, če visokimu gospodu rob obleke poljubiti smejo. Z žalostjo vidimo, kak so može, poprej v učenihi knjigah narodno autonomio branivši, ravno tisto za neke časti v grob pripravili.

Mi nočemo dalje pregrinjalo od te žalostne prikazni odgernut, pa na take može se ne more na dalje naš narod ozirat. Može, ki so se borili proti magjarizmu, pa še magjarsko ne znajo, zdaj pa se klanjajo nemščini, kir so se nekaj nemških besed naučili; može, ki so se večraj s ponosom v surki šopirili, danas pa mislijo, da se morajo zavoljo svoje evropejske važnosti v diplomatskim fraku prikazati itd., taki može nimajo nobeniga politiskiga značaja, in oni bi bili naši politiski karakteri?

Sedajuo politisko gibanje je od pšenice ljuskino posnelo, in nam ljudi v njih pravi podobi pokazalo.

Zastenj se taki narodni odpadniki opirajo na mogočnost svojih gospodarjev; tudi njih stranka bo padla poprej ali poznej, kir se ona ne naslanja na narod, in z njo bojo tudi padli nje klienti; kakor podružne zvezde svojo svet-

lobo zgube, kader planet pomerkne, od ktiriga svojo svetlost dobivajo. Nam je to politisko trebljenje pokazalo in kakor zlato v ognju izkušalo tiste ljudi, ki so zvesti svojimu narodu, desi tudi jim to za zdaj ni slave in hvale prineslo. — Pa tudi pred naše vrata bo sončice prisijalo.

Nam pa je treba človeka, ktir bi si vstvaril načela in politiski system po potrebah slobode, materialniga in duševniga razvitka in slave našega naroda, kir bi se postavil na čelo liberalne stranke, kir bi brez ozira na prazno čast samo po tisti slavi hrepenel, ki čaka branitelje in mučenike naroda; ktir bi liberalne življe zbral, in jih modro v boju z reakcio vodil. Pač teske skerbi ga čakajo, teske muke v tej dolgi goreči bitvi, pa če on narodni reči zvest ostane, in bo na tako vižo krasno ime politiskiga karaktera zadobil. Al je nek mati rodila junaka, ktir bi take slave želim? (Slav. Jug.)

Austrijsko Cesarstvo.

Slovenska dežela.

Ljubljana 19. grudna. Znano je, de je sedajni gospod Schmerling lani frankobrodskimu zboru plan predložil, po kterim bi se Ogerska dežela z nemškimi naselniki obljuditi imela. Že je blo vse govorjenje od te reči vtihnulo; — tu, zatrobi, ni zdavnej, neki nemški časopis, de hoče naša vlada preselovanje iz Nemčije v Ogersko napeljati. Mi nemoremo verjeti, de naše ministerstvo zares kaj takšniga misli, zakaj prekrivično in nezagovorljivo bi bilo tako početje. Opustimo razložiti, kak nepolitiško, za Austrijo nevarno bi bilo izpeljanje ove osode — polnc misli, saj je obče znano, de nemški narod je na Ogerskim nar zvestejši podpornik madžarskiga punta bil, in de se je bati treba, de bi Austrija na nemških naselnikih namest vernih deržavljanov, le nemirne podjedovavce v svoje oserčje dobila; pa opomniti hočemo, kak krivično in protinaravno bi bilo tako ravnanje. Resnica je, in nihče ne more odreči, de v ustavni deržavi vlada, kot ena stran deržavne oblasti, sama nemore nove ude v deržavo vzeti, — v te važni reči se tudi mora deržavni zbor, kot zastopnik ljudstva, uslišati; resnica je tudi, de mi imamo sveto pravico tirjati, de Austrijska vlada narpopred za Austrijsanske deržavljanke skerbi. Naša vlada nemore reči, de v deržavi vse tako dobro stoji, de nima za nikogar skerbeti; žali Bog! v Austriji imamo veliko siromaških deržavljanov, ja celih narodov, kteri v objokljivi nadlogi živijo. Na Českim, Moravskim in Siležkim je dosti preobljudenih krajev, kterim bi se z podelitvo Ogerskih naselbin pomagati imelo; pa prvo pravico do teh naselbin imajo revni Slovaki, kot Ogerski prebivavci, zaslužijo jih kot urni Austrijanci, in jih tudi potrebujejo, de nobeden ne tako; saj vidimo vsak dan, de so reveži persiljeni, v ptujšini pičli živež iskati, ker jih gorata, kamnita domovina prerediti nemore. Tudi naši vbogi sosedi; Krašovci, bi z veselim in hvaležnim sercam boljši seliša prejeli. —

Glej, slavno ministerstvo! koliko domačih revežev; pomagaj jim, kir lahko moreš, in

veliko slavo sebi, Austriji pa stanoviten blagor bodeš pripravilo.

Ljubljana. V nedelo 23. t. m. je bila svečanost okinčenja gosp. Elija Rebiča z veliko zlato svetinjo na traku.

Velika množica ljudstva je pričakovala v redutu gosp. deželnega poglavarja in gosp. Rebiča; ob enajstih sta oba stopila pred nas in sta bila s glasam trombent sprejeta. Nj. prevzvišenost gosp. poglavar grof Welsersheimb bere v uradni obleki nagovor na gosp. profesorja, iz kteriga zvemo, de je gosp. Rebič na velki šoli v Gradcu ko učenc že pričel mladost učiti zemljopisa in dogodivšine na mestu nekiga učenika, de je takrat že za svoj trud od štajarskiga deželnega poglavarstva pohvaljen bil, de je potem postal gimnazialni učenik v Celju, in kmalo na ljubljanski gimnazi prestavljen bil. Pozneje za vodja ljubljanskiga gimnazija postavljen, je na tem mestu zvesto in pridno svojo dolžnost izpolnoval, in sosebno v zadnim letu polnim prekucii zadovoljnost vikše vlade pridobil. Ko je nova osnova za gimnazije službo vodja (praefecta) odpravila, in bi bil toraj gosp. Rebič iz službe stopiti imel, je gosp. minister javniga uka očitno izrekel, de bi mu težko prihajalo, ako bi gosp. Rebič šolam slovo dal. Res je, za prid mladosti vnet gosp. profesor, iz svoje proste volje nalogo poduka v gimnaziju zopet prevzel. Spoznavši vse te posebne zasluge gosp. Rebiča ministerstvu in cesarju naznanjene; mu je nj. veličanstvo podarilo častno veliko zlato svetinjo na traku.

Gosp. poglavar je sklenil svoj govor z opominam, de ga veseli svojo službo ko poglavar te dežele s to slovesnostjo končati. — Zdaj je gosp. poglavar vrednimu gosp. profesorju med glasenjem tromb, svetinjo pripel.

Zahvalil se je za sprejeto čast gosp. profesor poglavarju, cesarju in vladi, zahvalil se je pričujočim učenikom za podporo pri njegovih delih, zahvalil tudi vsem pričujočim za njih prijaznost; potem pak je s tako iskreno besedo mlade učence spodbadal k bogaboječnosti, poštenosti, zvestobi in ljubezni do Boga cesarja in doma, de je bilo vsako serce ganjeno. Na zadnje je na klic gosp. poglavarja „slavo zadonela našimu cesarju, muzika je pesem za cesarja zagodila, in vsi so hiteli gosp. Rebiču srečo vošiti. Naj mu bo dopadljivo tudi naše serčno vošilo!

Iz Dvora nad Verbo 18. grudna. Snega skor nič nemamo, pa tudi mraza ne. Zgorna Rožna dolina je zgubila prav pridniga tehanta gospoda Šimna Pečnika, ki je na Peravo zvunaj Belaka prestavljen za fajmoštra in tehanta. Vroča in občinska hvala cele zgorne Rožne doline je šla za tim izkrenim Slovencam. Bog daj, da bi na njega mesto naše škofijstvo kmalo gospoda Jakoba Sibiča, našiga obče ljubljeniga začasniga tehanta postaviti blagovolilo, ker je goreč ljubitel šolske mladeži in verli vlastenc.

Věsti iz Štajara polne pelina.

V Vaših listovih bila je večpot želja izrečena, naj kdokoji božji, od te stvari dobro obavěstjen v vsih novinah objavi, što da slovensčina dela v malom štajaru, vlastito pa kako stoji kaj ž njoj v srednih učilnah, tako zvanih gimnaziah. Ovoj želji da doskočim, hočem vam navěstiti, kako se ima ta reč v Mariboru na Dravi. Da naše učilne gimnazije ne manje kakor ludske i višje šole do nekoje dobe niso bile druga nego zavodi-naprave poněmčanja, toga ni trěba vam praviti, to je dovolje znano. Pri nas nije bilo inače, kakor po vsjoj carevini, — vlada nije imala ne penenza, da ga oberne na izobrazu slovenskih mladičev, razve ako su stariši žertvovali ne samo svoje dete, nego — temoč i svoje primočje — premoženje, da se verže lakolnomu moloku — nēmciji — u keržela, i da se potom na veke od domovine odtudji. Od sušcovih danov je v Mariboru slovenskoj mladeži toliko blažesti zasvanulo, da su od učitelja g. Matjašiča, v čegar persih poněmčivanje se nije slovenskoga duha zavsema umorilo, po dvaput na tjeden podučanje v slovenskoj slovnici prijimali. S tim skupim — pičlim naukom morali su se rodjeni slovenski mladiči zadovoliti kroz vse leto 1848. V tekućem lětu, odkada je od světloga cesara ravnopravnost izrečena, in od cesarskoga naukov ministerstva tiskana osnova za nauke v gimnazialnih i realnih učilnah na světlo dana, v koji se veli, da je materinski jezik v vsih klasih obligati predmet; — ta naredba tuka — ovdě nikak nije mogla stupiti v življenje, jer vsi učitelji razve jednoga, ki smo ga gore napomenuli, su tvėrdi Nemci, premda včenci su — tri četvėrtine — rodjeni Slovenci. Ker su ovi često i čestie se pojavlivati za slovensku poduku, je napomenutomu g. učitelju po velikodušnoj lojalnosti dozvoljeno, da sme, koliko bi mu bilo moguće, brez vse nagrade — plaće slovensku slovnici predavati. Ker pa je on s drugimi nauki preobteršen, mu nije moguće već časa s slovensinoj se zabavlati — pečati, kakor pet ur na tjeden. Ovih pet ur razdelil si je tako, da dve uri naučava učence iz višjih treh oddelkov, — ker je letos le sedem oddelkov (klas gimnazialnih v Mariboru — jednu vuru učence četvertoga oddelka, dve vuri učence iz tretje i druge klase skupa. Učenci perve klase moraju še dan danas stradati narodne izobrazu! — Tako stoji stvar v gimnaziji mariboržkoj. — Hočeli kdo znati, kakor je duh v mariboržkoj okolici, kde povsud sami Slovenci prebivaju? — Za odgovor Vam budi v Slabo! — Duh slovenski jest umorjen; — Kako bi inače moguće bilo? Uže od sedemdeset let su vse urade nēmečke, vse učilnice skoro nēmečke, slovenska narodnost odrinjena je v hleve in siromašne kolibe; — što čuda, ako tukajšni prebivavci ne poznaju veče sladkosti, kakor će jim lojalni nēmac kosti ponudja, s kojih je meso zglodal? — što čuda, ako smo Slovenci zdaj kakor telo brez duše, ker smo bili toliko vekov k narodni smerti obsojeni? što čuda, ako se Slovenci tako dolgo iz te narodne smerti predramiti ne morejo? — što čuda, ako le po jedinozvelični tujšini hrepenijo, se njoj kakor ponižni sužnici naklanjaju, namesto da bi jednoglasno tirjali, naj se zanemarjenoj slovensini ravno tista čast i tiste pravice dodelijo, ktere nēmečina v šolah in pisarnicah uže davno uživa? Jeli čuda, ako je nedavno nek oče tako daleč zablodil, da je svojoj slovenskoj hčerkki prepovedal, naj v učilnici iz slovenske slovnice nič ne odgovori?! — Stariši, stariši! zakaj sami šibu nepokoršine spletate? — Pa nečem od žalosti toga dalje napominjati. U černe bukve s takimi! —

Hoćete li zvediti, kako se pri nas obnašaju učitelji slovenskih učilnic na kmetih? Moram odgovoriti s veseljem: v obče dobro napredujejo; ako ravno še za takšu učilnicu na slovenskem vem — z žalostju rečem — kde su slovenski otroci pri letašnim šolskim izpitu slovenski sostavek še z nēmskimi pismenkami pisali, ker njih učitel slovenski pisati ne zna! — Potem takim še tudi tuka ni vina brez pelina. — Še z večjo žalostju moram vam povedati, da je v neki čisto slovenskoj učilnici terdo nēmski učitel ki ima slovensku mladež naučati, odgajati za celo življenje! pa vendar slovenski ne zna! — To napačnost spoznavši ondašni farmani so prosili za drugoga školnika, ki bi saj slovenski znal. Njihova proska z mnogimi podpisi previdjena se žalibože ni uslišala! dal se mu je samo slovenski pomoćnik! Naj bi se takša napaka na nēmskem pripetila, — brez vsih podpisov bi mu dali putni list, ne bi trebalo zato prositi! — Tudi to ni brez pelina! —

Nek domorodni šolski distriktni — okrajni ogleda popraša podškolnika, ki je iz drugoga dekanata v službu prestupil, jeli što iz slovenske slovnice zna? Kaj mislite, kaj je ti nevednež odgovoril? Razžaljen na takšo pra-

šanje odgovori po nēmsko, da mu toga ni treba, v pervešnoj učilnici (kde je tudi same Slovence imel) je vse le po nēmsko učil! — Tako je tudi ovdě pelina! —

Kakor se čuje, je nek nēmskutarski šologleda učitele, ki slovensku slovnici učiju, opomienul, naj se poboljšaju, t. j. naj nēmsku slovnici učiju, ter se opira na nekšu naredbu od konsistoria; ako ravno iz ust drugoga okrajnoga šologleda za gotovo vemo, da je šolski nadogleda g. kanonik Gruber totemu rekel: Wenn die Aeltern haben wollen; dass ihre Kinder nebst der Muttersprache auch deutsch lernen, so sollen sie den Lehrer dafür extra bezahlen.“ — Inimici dominis domesticci ejus! — tako tudi ovdě ne sme brez pelina biti!

Zaničovaje smo čitali tiste nesramne izobraženega moža clo nedostojne besede, ki jih je nek „sirovi“ učitel v Ljubljani svojim učencom, ki so se za slovensku poduku oglašili rekel: „Le domu pojti vi krave past, tam se bote slovensko učili;“ — pa kaj mislite, kako so mariboržki gimnazialni učitelji to domorodno hvalevredno obnašanje ljubljanskih dijakov razsodili? Iz resničnih ust sem to le zvedil: Dva učitelja se pogovarjata od te strasne (!) prederznosti (!?) ljubljanskih učencov, kakor je v „Lloidu“ ta reč popisana bila. Jeden v vsej svojoj profesorskoj mudrosti obsodi te prederzneže takole: „Man soll sie zum Militär stellen.“ Risum teneatis amici! — Za sada zamolčim ime tega mudrijaša; samo to pristavim, razjokati se je, ako pomislimo, da takši ludje slovensku mladež naučajo, ino med Slovenci dobro žive, pa so nasprotniki slovenske narodnosti! Ljubljana šolska mladež v Ljubljani! stoj čeversta kakor zidi grada; Ljubljana je serce vsih Slovencev, na vas gledaju vsi ostali slovenski učenci v Mariboru, v Celju, bodite jim izgled gorečoga rodoljubja! — Rešetar.

Hervaska in serbska dežela.

Na Zagrebško general-komando je prišel cesarski ukaz od 10. t. m. de za naprej, kdor hoče namestnika za vojašinjno pridobiti, mora v cesarsko denarnico plaćati v Galiciji, Bukovini, na Ogerskim, Erdeljskim, Hervaskim in Slavonskim, v Dalmaciji in Vojvodini 500 gold., v lombardo-beneškim kraljestvu 700 gold., v vsih družih deželah 600 gold. Iz obresti tih denarjev bodo namestniki dobivali po 15 gold. na roko, in za celo življenje po 5 kraje. na dan ako so leta vojašinjne enkrat doslužili; ako v drugič vstopijo kot namestniki, dobivajo po 10 kr., ako v tretjič, po 15 kr. Pred smertjo zamorejo še po svoji volji komu izgovoriti 30 goldinarjev. —

Česka in Moravska dežela.

Već kot 300 učencov je podpisalo prošnju na ministerstvo, de naj bi se vsi redni predmeti na pravdni šoli tudi v českim jeziku učili na vseučelišu v Pragi.

Za pravdno stolico na Holomuškimu vseučelišu, ki je bila za českiga učenika odločena, se ni nihče oglašil. „Union“ pravi, de vzrok je le po zastarani navadi ukazani konkurs, kterimu se nobedin pametin podvreći ne želi.

Po telegrafu je regiment „Aleksander“ v terdnjavi Theresienstadt povelje dobil, v 24 urah pripravljen biti za pot na Saksonsko.

V Berni je umerl nadvojvoda Ferdinand d'Este, 28 let star na vroćinski bolezn. Brat je bil sedajnega vojvoda Modeneškiga. Kirta otrok nima, in ranjci sina tudi zapustil ni, se zna po smerti tega vojvoda zgoditi, de Modena k Austrii pade. —

Česke „Narodni Noviny“ dne 13. grudna pišejo:

Većidel pravijo: de celi narod naj se nikolj ne graja zavolj pregreh posamesnih, nikolj naj se od celiga zato slabo ne govori, de toraj madež na moralnim značaju ene osebe naj nikdar ne pade na celo stranko ali celi

narod te osebe. — Pač se večkrat tako govori; ampak ne dela se po tem; drugači je v teoriji, drugači v praksi. Kakor si celi narod posebne zasluge svojih blagih iz kakiga vzroka po svetu slovečih mož v čast ima; kakor dolgo časa narod od svojih nar blagejših in slavniših možov s ponosom govori: ravno tako se nasprotniki in sovražniki z veseljem poprimajo vsaciga pregreška posamesnih, de zamorejo nečast razprostiti po celi stranki, ali clo po celim narodu.

Vterdila se je resnica teh besedi zopet pri primerljeju z gosp. Trojanam, ta bart pač v sramoto tistih, ki so nas hoteli v sramoto spraviti. Gotovo je bil ta primerlej, ne le v Pragi, timuč po vsih krajih domovine, predmet raznih pogovorov, razpertij, hudobniga veselja na tej kakor britke žalosti na uni strani. Ko je hipama kakor strela iz jasniga neba govoriča Prago prešinila, de Trojan je zavolj goljuftje od kaznovavniga soda zapert, smo bili vsi kakor omamljeni od prigodka tako nepričakaniga in nenavadniga. Vsi, kateri tega moža od mladiga poznajo in z njim se pečajo, so se prepričali njegoviga blaziga častivredniga značaja in njegoviga lastniga podarenja, s katerim je za občni prid naše domovine brez obzira na kaki dobiček ali kako zgubo nevtrudno delal: in jez sam, pisatelj teh verstic, ki sim več let v ozki prijazni zvezi in ravnanjem z njim, sim večkrat bil v stanu; Trojanoviga blaziga značaja se prepričati, ne le iz njegovih besedi, timuč iz njegovih djanj, in ne le iz očitnih timuč tudi iz prav domačih njegovih djanj.

Po naznanju de je zapert, zapert od kaznovavniga roda, zapert zavolj goljuftje, sim bil ves omamljen. Gospodje neke stranke, kateri bi nas vse branitelje pravic naroda nar raji vidili razterte pri vislicah, ali vsaj z nar hujim osramotenjem, ti gospodje so mej tem hiteli nar bolj zaničljivih govoric od vzroka Trojanove vklemitve po vsih potih raztrosevati. Slišalo se je, de veliko let je že bankovce ponarejal, je mnogo ljudi ob veliko denarja pripravil itd., tako de se človeku gnjusi ponoviti, kar so ti ljudje vse po mestu nosili.

Pa nar veči prijatelji „miru in reda“, kateri naši stranki vedno očitajo nemirnost, ošabnost in vse „ultra“, ravno ti gospodje so pri ti priliki tako, kakor pri vsaki drugi skazali, kako bi jim dopadljivo bilo, nas clo potreti. Jim ni zadostelo le Trojanova osramoteti; koj je mogla cela naša stranka le obstati iz zgol hudodelnikov, goljuftcev, krivičnikov itd. toliko, de dobro znani pravda profesor se clo v svojim opravku (pririgrosiu) zderžati ni mogel, nas vse s kratenjem časti omadežvati. Kar smo od tacih in enacih dobrotnikov tukaj v Pragi slišati mogli, vsaki lahko presodi po tem, kar so si prederznili v časnikih natisniti dati, sosebno v listu, zastran kteriga smo davnej že terdno sklenili, z njegovim imenam naših novin več ne oskruntiti. Tudi dunajski „Lloyd“ od kteriga je dovelj znano, na čigar troške de izhaja, piše takole:

„Hudodelstvo, čigar Trojanova dolže, slišim, de je ponarejenje pisem in goljuftna pridobitev ptujiga blaga. Lepo opravilo za narodniga namestnika brez dnine.“

Vidi se koj iz tega, kako bi gospodje še vselej narodni zbor v želodcu imajo, in de dosihmal še niso mogli zavžiti njega, in po njem storjeni žolc.

V tako skelečih razmerah smo se potrudili, saj zvediti, kaki sum de kaznovavni sod na Trojanova ima; kar smo od cele reči zvedili, smo v kratkim takrat koj naznanili, de bi saj nekoliko une gerde govorice zaterli. Zdaj pak smo pač zvedili, de še to, kar smo naznanili, ni res, in sosebno, de Turek ni na kantu.*)

*) Naznanjeno je bilo, de se je Trojan pomenil z nekim Turekam, ki so ga na kant djali, dolžnike goljuftno ob plačo pripraviti.

Razsodba vikšiga soda, v seji pomnoženiga senata storjena enoglasno (od g. svetovavcov in obeh predsednikov,) je gosp. Trojanova očistila vsiga suma. Tako mu je, se ve, njegov očitni stan ohranjen, in vse prejšne časti in urade so mu zopet izročene, kdo pak mu popolnoma poverne vse zgube in bolečine, ktere mu je prehitenje pražkiga kaznovavniga soda naredilo? Le kdo prevdariti zamore, kakorsin občutik je timu, kateri tako gerdi sum nosi, od kteriga se po celi deželi take govorice trosijo, le ta zamore ceniti breme krivice, ktero je pražki kaznovavni sod gosp. Trojanu naklonil. Predsednik soda, gosp. Pstross bi bil imel v te reči toliko varniši ravnati, kir so njegove osobne razmere z gosp. Trojanam občno znane. Vsak ve, de je g. Trojan namestu g. Pstrossa postal so-ud deželniga odbora, iz kteriga urada gosp. Trojan 900 gold. sr. na leto ima; in ravno tako vsak ve, de se je gosp. Pstross po pismu pritožil z vidno nasprotnostjo proti gosp. Trojanu pri pražkim mestnim oskerbništvu, de so Pstrossovi dohodki okrateni, in de je torej povračila tirjal od srenje za svoj trud. Tudi vsak ve, de se je po odstopu gosp. mestniga poglavarja Müller, gosp. Trojan trudil, de je bil drug za poplavarja izvoljen, in ne gosp. Pstross. Ravno, kir je znano vse to, bi bil mogel g. Pstross, predsednik pražkiga kaznovavniga soda, važniši delati; kir sleherni ve, de v tacih rečeh je veliko na predsedniku ležeče, kateri za vsako reč senat sam sestavi.

Tudi se ve s kako hitrostjo de je kaznovavni sod svoj prenatleni sklep nad gosp. Trojanam izpeljal, in kako bitro je njega vklemitvo mestnimu odboru itd. naznanil; ravno tako se nasprotno ve, s kakim pomišlevanjem je kaznovavni sod Trojanov rekurs na vikši sod pošal. Trojanov rekurs je pet dni potreboval, priti iz „novomeške“ mestne hiše na „malo plat“, in tako je bil gosp. Trojan dalj časa po nedolžnim v ječi, kir je bila seja vikšiga soda zamujena. Nalaš vse te resnične okolstave omenimo, de pokažemo, kako de je bila za kaznovavni sod ravno ta bart nar veči pazljivost in varnost potrebna, de bi se priloznost k sumu postranosti ne dala.

Cela prigodba pak je bila saj v temu naku polna za nas, de smo zopet dosti ljudi spoznali, ktere bi bilo v sercu veselilo, ako bi bili mogli proti naši stranki zlo veliko nečasti in nejevolje vstvariti, in s tem naše opravila skazati. Bog jim to odpusti!

Galicia in Vladimiria.

Krakovo 10. grudna. Vojaško sodniše je 19 ljudi obsodilo zavolj letošniga puntanja na Krakovskim. Vsi skor so mestnjani, in 20—30 let stari. Edin je obsojen k obesenju, drugi vsi v ječo deloma v železu; k smerti obsojenimu je kazin spreobrnjena v 20 letno delo na šancah v težkih verigah. —

Ptuje dežele.

Laška. Iz Orvieta se piše, de Jezuiti so zopet pridobili svoje premoženje v tistih krajih, in povsod v papežkih deželah, kjer je jim bilo odvzeto.

Rimska vlada je izposojilo sklenila z francosko, kakor pravijo, z dobičkam.

Pravi uzrok, zakaj de španska vlada svoje vojake iz Rimskiga nazaj kliče, je mende zoperstava papeža zoper prodajo cerkveniga premoženja na španskim.

20. dan t. m. pričakovali so očeta papeža v Rim nazaj; lahko de zopet zastoj.

Papež je 8. dan t. m. v pričlo neapolitanske kraljeve rodovine sv. mašo bral. Po maši je bila velika vojaška parada, med ktero je francoski general d' Hilliers vedno zraven papeža bil, in z njim se pogovarjal.

V Neapolitanskim kraljestvu tako vse nazaj gre, de pri sodbah čez politiške jetnike

pričlo za njih očiščenje clo slišati nečejo. Cenzura zopet vlada. Na otoku Sicilianskim so vsi tiskari v ječi, torej natisa tam ni. V mestu Neapoli scer ne zapirajo ljudi več, tode nejevolja je že na nar vikši stopnji, posebno pri prostimu ljudstvu. Ptujci se mesta ogibajo, od njih pak je veliko ljudstva živelo. Kralj je razglasil postavo za študente s 16 stavki. Bo potem v Neapoli odbor štirih duhovnov in eniga zvedeniga policijskiga komisarja, ki bo imel čuti na študente zastran obiskovanja duhovnih zborov in šol.

V Sardinii je pri novih volitvah za narodni zbor vlada prevagala; njenih prijatlov bo večina v zboru. 20 t. m. bi se bil zbor pričeti imel.

V Genovi je policija skrivni punt zapazila, in torej veliko ljudi zaperla.

Tam vlada svoje brodovje zbira in oborožuje. — Na mesto kavalierja Jocteau pojde grof Briguole-Sales za poročnika na Dunaj.

Nemška. Uradniki začasne nove nemške vlade so došli v Majuski Frankfurt. Udje vladniga odbora so: Iz Austrije: Skrivni svetovavec baron Kuebek-Kuebenau in feldm. lieut. Schoenhals; iz Pruskiga: General-lieut. žlahtni Radovic in vikši predsednik Boetticher.

Pri očitni sodbi v Berolinu za nedolžniga spoznan Waldek je zopet v svojim uradu kot svetovavec vikšiga zborniga soda. V njegovim stanovališu se znajde veliko častnih darov, srebrnih kozarcev, cvetic, pohvalnih pisem. — Tudi v Koenigsbergu je očitna sodba Dr. Jakobita, zavolj puntanja zatoženiga, čisto nedolžniga spoznala. —

Žugajočimu pismu avstrijske vlade na prusko zastran od te izpisaniga nemškiga zbora v Erfurtu, je bilo pridjano zaupno prijazno pismo austr. ministra zvonajnih oprav, kneza Švarcenberga, v kterimu je rečeno, de je austr. vladi težko ojestro govoriti, in de misli, de s tem prijazna zastopnost obeh vlad nehala ne bo.

O začetku mesca grudna je bil visoki oficir poslan od pruske vlade na saksonski dvor, de bi kralju in princu Janezu še enkrat razložil nevarnosti, ktere bi pred ali pozneje prišle iz odprave zveze 26. vel. travna s Prusijo, iz združenja s radikalci, in iz sklenitbo s Austrijo, ktera namestovanje naroda ne pripusti. Oficir je nazaj prišel 21 ur pozneje, kakor je bil pričakovan. Eni pravijo, de ni znano kar je opravil, drugi ne zakrivajo, de je slabo opravil. Ni bil kaj dobro sprejet; na dvoru očitno spoznajo, de je dolga posada dežele s Avstrijanci potrebna. Govori se, de bi Prusija znabiti tem nasprot tudi vojsakov na Saksonsko poslala.

Nadvojvoda Janez, oskerbnik nemške vlade to opravilo pred odložil ne bo; predin vse nemške deržave k zvezi nove začasne vlade ne pristopijo. Njegova podoba bo djana v versto podob nemških cesarjev v mestni hiši v Frankobrodu.

V Monakovim je derhal popotujočimu sinu znaniga maršala kneza Windischgrätzta jaderno po mačkino zagodla.

Pruski kralj se je v pismu na velikiga vojvoda Meklenburg-Schwerinskiga vstavil vpeljanju nove ustave, od tega za Meklenburško sklenjene.

Francozka. V zboru se posvetujejo čez važni davk od pijač; levničari se zlo trudijo ga odpraviti; prosnje za odpravo v 4 dneh vložene imajo več kot 50,000 podpisov.

Predsednik republike je mobilno gardo parizko razpusstil.

Na povabilo k nekimu plesu je predsednik Bonaparte neki odgovoril: „Rekli so od Karla X. de na lov hodi, od Luj Filipa de le hodi zato, de pusti zidati, od načasne vlade, de clo ne hodi; nečem, de bi od mene pravili: le na plese hodi.“

Veliko zavolj punta mesca rožnika p. l. iz dežele izgnanih na Belle isle, se je vernilo domu po naznanilu odpušanja; veliko družih izgnanih toži, de se jim ne pripusti domu priti, desiravno od odpušanja niso izjeti. —

Nepolitiški del.

Čitanka.

Čitanka bude nam potrebna trojverstna, namreč: čitanka za početna učilišča (Lesebuch), za nižji i za višji gimnasium (Sammlung schriftlicher Aufsätze, Chrestomatia.)

Čitanka za početna učilišča deželna i mestna mora biti tako složena, da se iz nje mladina nauči vsaku slavensku knjigo čitati (brati), naj je spisana s latinskimi ali s cirilskimi s tiskavnimi ali s pisavnimi pismeni, — i da se iz nje nauči nešto iz dogodovščine i iz zemljopisa u obče i od Slavenov posebi, nešto od gospodarstva, poljedelstva, od živinoreje i od vertnarstva, bučelarstva, od naravoslovja (historia naturalis), od sloge i uzajemnosti slavenske, od pravic i dolžnostih ustavnoga državljanu i u obče od stvarih vsakomu državljanu potrebnih. Verozakonske stvari moraju u posebnoj knjizici biti, med posvete reči se ne imajo umesati, to bi se reklo: Sacra misere profanis.

Čitanka za nižji gimnasium mora biti tako složena, da se mladina iz nje soznani s narečji slovenskim, horvatskim i serbskim.

Čitanka za višji gimnasium mora biti tako složena, da se mladina iz nje soznani s ilirskim, ruskim, českim i poljskim jezikom.

Ovde hočem progovoriti samo, kako mora biti čitanka za nižji gimnasium spisana.

Čitanka za nižji gimnasium mora neobhodno sledēci dve vlastnosti imeti:

1. mora biti tiskana s latinskimi i cirilskimi pismeni, s tiskavnimi (antiqua) i pisavnimi (kursiv);

2. mora obseči u prvoj polovini sastavke slovenske, u drugoj ilirske, to je, horvatske i serbske.

Te dve vlastnosti ste čitanki neobhodno potrebne, ste: conditio sine qua non! Čitanka za nižji gimnasium bres ovih dvēh vlastnostih bi bila podobna mlinu brez vode, ptici brez perut. Ovo je za čitanku glavna stvar, vse drugo je le malenkost.

Slavenska mladina se mora neobhodno navaditi abecede i azbuke tiskayne i pisavne, da more vsaku slavensku knjigo čitati. Nam sadajnim Slovencem ne bude nijeden pameten človek zamēriti, da smo cirilice malo navadjeni. Mi nismo imeli slovenskih učilišč, malo knjig; še slovenščini smo se morali, kakor bi rekli, le siloma učiti, ker su se nam od mnogih stran zapreke stavljale. Vse drugače bude za napred. Že u početnih učiliščih se budu učenci i učenke učili čitati u abecedi i cirilici. Kako gerdo bi moralo biti, ako bi djak u gimnasiu moral sramotno obstati, da pri vsem študiranju se še toliko naučil ni, da bi vsaku slavensku knjigo saj čitati znal. Kako ničemerna i kukavna (miserabel) bi bila čitanka jednostrano samo u latini ali samo u cirilici tiskana! Slaveni, koji cirilicu upotrebuju, u Galiciji, Bukovini, u Ugarskoj, Hervatskoj i u Slavoniji moraju že od nekada po ukazu cesarskom tudi u početnih učiliščih se učiti čitati i pisati s cirilskimi pismeni i zraven tudi s latinskimi; zašto bi mi ne mogli se obadvojnih pismen navaditi? — Nemci upotrebuju svoja nemečka pismena, i brez vse potrebe, kakor bi rekli za kratek čas, tudi latinska, gotička, kanclejš, fraktur i tako dalje; zašto bi mi Slaveni ne mogli saj dva alfabeta zajedno upotrebovati, namreč: latinski i cirilski? Nas k tomu sila sili, sila pak kola lomi; slovstveno se Slaveni složiti i sjediniti moremo samo: ako se latinskih i cirilskih pismen dobro naučimo i navadimo.

Lehko se tudi cirilice navadimo. Kdor s latinskimi pismeni čitati zna, spozna lahko u jednoj uri cirilski i u dvēh urah lahko čita, kakor velja. Cirilski alfabet i čitanje s cirilskimi tiskavnimi i pisavnimi pismeni se najde tudi u mojoj slovenskoj knjizici: Predpisi latinsko — i cirilsko — slavenski.

Čitanka mora obseči u prvoj polovini sastavke slovenske, u drugoj ilirske, to je, horvatske i serbske.

U čitanki nasej moraju biti sastavki slovenski, ker je čitanka za djake slovenske. To je naravno! Ovi slovenski sastavki moraju biti u prvoj polovini, po obče znanom pravilu naukoslovnom: Vsaki nauk se mora početi od znanoga i napredovati k neznanomu; mora početi od ložejega i potle pristupiti k težjemu. Slovenščina je pak Slovencem vsakako znanija i ložejsa, nego (kakor) ilirščina.

U drugoj polovini mora čitanka obseči sastavke ilirske, to je, sastavke ilirskih (zagrebskih) spisovateljev s latinskimi pismeni, i sastavke serbske (iz knjig Vuka Štefanovića) s cirilskimi gradjanskimi pismeni. — U počet-

nih učiliščih, potle u celom nižjem i višem gimnasiu, to je, celih dvanajst lēt samo priproste slovenščine se učiti, to bi pa vendar bilo predolgo. Po slovensko zna vsaki slovenski pastir, pogosto pravilneje i gladkeje, nego študirani i na pol ponemčani Slovenci. Dvanajst lēt poredoma samo domaču slovenščinu mlati — prijatelji! to ne gre. Što bi svēt od nas mislil? U gimnasiu moramo vsakako še zvanaj domače slovenščine se naučiti tudi nekteroga drugoga slavenskoga narečja. U čitanki za nižji gimnasium moraju biti sastavki slovenski i tudi ilirski. U učiliščih se po celom svētu uče književnoga jezika, ne pak samo govora jedne deželice: za to se moramo tudi mi tako učiti, da budemo znali s celim jugoslavenskim, ilirskim, narodom govoriti, to je mi moramo znati po slovensko, horvatsko i serbsko. Kadar se toga naučimo, budemo že tudi imeli jedan književni ilirsko-slavenski jezik. — Pogledimo na druge narode. Tirolec se u učiliščih ne uči govoriti i pisati samo po tirolsko, Švab ne samo po švabsko, Prus ne samo po prusko, Hanoveranec ne samo po hanoveransko, nego vsi se uče jezika književnoga u svih nemečkih dezelah razumljivoga. Ako bi mi hoteli u čitanku samo slovenske sastavke uzeti, to bi bilo toliko, kakor da bi Solnogradčani si izumeli Sammlung deutscher Beispiele samo u narečju Pinzgauskim; ali da bi na dunajskom vsučilišču začeli vse nauke razlagati u avstrijanskom govoru Hans-Jörgelnom. Mi se moramo po čitanki soznati s govorom svih ilirov, Jugoslavenov.

U čitanki imaju biti sastavki u razrešenom slogu (Prosa) i tudi pēsme; u prvoj polovini knjige vsi sastavki slovenski; nekteri s latinskimi, nekteri s cirilskimi pismeni, nekteri s tiskavnimi, nekteri s pisavnimi.

Spisovatelj čitanke ne sme sastavke še le izumiti i spisovati, temoć jih le u slovenskih i ilirskih knjigah pojiskati i sbrati. Jezik mora ostati, kakor je u onih sastavkih, ker se ne sme kovati nekak nov jezik.

Samo to bi jaz želim, da bi se u slovenskih sastavkih upotrebovale pisme *e* i *č*, u cirilskih namēsto pismena *і* i *с* s jednoj pikoj, i poslednic, da bi se *mal jer (b)* vsigdar po sebi, kako posebno pisme, upotreboval.

U drugu polovinu čitanke bi prisli sastavki iz spisov ilirskih (zagrebskih) spisovateljev s latinskimi tiskavnimi i pisavnimi pismeni potle sastavki serbski iz knjig Vuka Štefanovića tudi s tiskavnimi i pisavnimi cirilskimi pismeni.

U uvodu bi prav bilo, da bi se povedalo nešto od sloga (Stil), vidi u knjigi Pravila kako izobrazevati ilirsko narečje §. 68 do konca knjige.

Slovenski sastavki bi se uzeli iz Vertovcove kemije i vinoreje, iz kmetijskih Novic, morebiti tudi iz Slovenije; tudi sastavci moj: Slovensko slovstvo, iz Drobine lēta 1849; (popred bi ga po moral še malo poravnati i silu božju tiskarskih pogrešek popraviti, ktere su se podkradle). Morebiti bi bilo tudi iz prvih 19 paragrafov iz knjige: Pravila nešto prikladno. Potle pesme Tomanove i morebiti nektere iz kmetijskih Novic i iz Slovenic. Iz nemečkoga poslovenjene se tu sem ne sliši.

Ilirski sastavki s latinskimi pismeni bi se uzeli iz Danice ilirske, ktera je od lēta 1836 do lētos izhadjala u Zagrebu; — iz knjige: Pogled u Bosnu; u Zagrebu 1842; — iz šest knjig: Kolo; u Zagrebu i tako dalje. Pēsme bi se uzele iz Preradovićeve knjige: Pervenci, u Zadru 1846; — iz Danice ilirske i tako dalje. Vsi serbski sastavki i pēsme s cirilskimi pismeni naj se uzameju iz knjig Vuka Štefanovića.

U našu čitanku se ne smēju uzeti sastavci u staroslavensčini spisani, ne sastavci iz starih dubrovničkih, ne iz starih slovenskih spisovateljev, postavim: Trubarja, Dalmatina tudi ne iz naj starejšega slovenskoga spisa: Freisinger - Fragment. Za što ne? Zato ker su ove stvari le za jezikoslovce, kteri preiskuju, kakov je bil nekada jezik starih Slavenov. Naša mladina u nižjem gimnasiu se mora pa učiti le sadajnoga čistoga slovenskoga, horvatskoga i serbskoga narečja, iz kojih nam bude procvētel književni ilirski jezik. Tudi Nemci ne sostave svoju čitanku: Sammlung deutscher Beispiele, iz staroga nemečkoga sv. pisma od Ulřila pisanoga, ne iz pēsem: Nibelungen-Lied. — Sastavci u československom, poljskom i ruskom narečju tudi ne smēju se postaviti u ovu našu knjigu. Zadosti je, ako se mladina u nižjem gimnasiu le jugoslavensčine dobro nauči. Ako bi hoteli na jedan mah vsa slavenska narečja razlagati učencem,

bi se jim moralo nehoteć u glavi vertēti. — Nekoji serbski spisovatelji pišu neku smēsu, ker med lēpu serbsčinu mēsaju mnogo cerkvenoslavenskih i ruskih slov — njihovih sastavkov se ne smē uzeti u čitanku.

Blizo tako, kakor je rećeno od naše čitanke, bi se imeli složiti tudi čitanki za Čehoslavene i za Poljake. Vsaka izmed njih mora biti spisana s latinoj i cirilicoj, i imeti dva razdēla. U československoj čitanki naj je jedna polovina po česko, druga po ugerskoslovensko; sastavkov iz knjig Kolarovih ne smē manjkati; on piše uprav *československi* i zraven toga *ilirščini vrlo podobno*. To je važno ne zamo za Čehoslavene, nego i za nas ilire. U poljskoj čitanki naj obzeze jedna polovina polske sastavke, druga pak . . . rusinske? ali česke? — Kakor se bude Poljakom zdelo, prav — iz samih poljskih sastavkov vendar ne smē biti sastavljena njihova čitanka.

Poslednic še jedankrat ponovim: Čitanka za Slovence u nižjem gimnasiu mora: 1. biti tiskana s latinskimi i cirilskimi tiskavnimi i pisavnimi pismeni;

2. mora obseči u prvoj polovini sastavke slovenske, u drugoj ilirske.

To je glavna stvar, vse drugo je le malenkost. Matia Majar.

Razjasenje.

V 51. listu Novice se bere: „Ne moremo pa zamolćati, da smo se zavzeli, ko smo uni dan v dopisu iz Dunaja (v 98. l. Slovenije) brali, da se bo naš verli gosp. predstavljavec v prihodnjih listih državniaga zakonika tudi obno zazeljenih novejših oblik poprijel.

Na to odgovorimo: Kar se tiče besed „novejših oblik“, moramo reći, da jih gosp. dopisovavec v taki pomēbi ni mislil, kakor jih bi vtegnil kdo razlagati, zakaj oblike, od kterih je govorjenje so starje od oblik, ktere naše sicer slavne Novice rabijo. Teh oblik so se le novejši pisatelji poprijeli opiraje se na ilirščino in staroslavensčino. — Ker so se Novice nad imenovanimi besedami Dunajskega dopisovavca tako zavzele, gre misliti, da so si mislile, da bo g. predstavljavec derž. zakonika vse ilirske oblike kar na vrat na nos vpeljal. Mi pa zamoremo zagotoviti, da ne bode med temi oblikami ne ene, ki bi ne bila slovenska, — ki bi se v naših raznih slovenskih slovniceah, ktere so Novice imenovale, ne nahajala. Toliko za zdaj; po dokonćanem spisu v Novicah zastran te reći kaj več.

Zlati izreki.

Beda krasit, kipiatak raka!
To je: Nesreća krasit, kakor raka krop!
Nesreća je mnogo ljudem edina šola modrosti in kreposti.

Z m e s.

Jelite, će Francoz kaj po nemeško piše, da bo svoje ime tako podpisal, kakor se po francozkim pravopisu pisati ima? Tega menim mu ne more nobeden braniti, mu nobeden ne sme in mu tudi nobeden ne brani. Kako pa pri nas? Kakor se kaže, še svojih imen ne bomo smeli po svoje pisati. Ljubljanski učenček spiše tako imenovani nemeški „kartele“. Gosp. „Schreibmeister“ zapaziti, da je svoje ime, ki se na *č* konca, po našim obćenavnim od *ministra poterjenim in zapovedanim pravopisu*, podćerkal, *č* prećerta in *zh* zapiše rekoć: „Mi tako pišemo“, in revćek je mogel še enkrat pisati. Znabiti (sej takim mozem nič ni nemogoć) bo revće zato zdaj kaki slabši „klas“ dobil, ko bi ga bil imel, će bi se bil stariga kopita deržal. (O Schreibmeister ti Schreibmeister!)

Šredstvo zoper prevzetnost velikašev.

(Iz Bürgerja.)

Čez velikaše dōst tožiti
Jez slišim, da prevzetni so;
Prevzetnosti tē kraj će biti,
Ko cervi biti nehamo.

Tolažba.

(Iz Bürgerja.)

Če ti obrćvanje je v zbad,
Tolažbe take ti dadō se:
Nar slabši pać ni tisti sad,
Ki glōdajo ga oše.